

dessa kapitel. Att den aktuella speciallitteraturen utnyttjats till en någorlunda enhetlig och sammanhängande framställning får nämligen betraktas såsom en dylik prestation.

Litteraturlistan förefaller något ensidig och är ej lika up to date som texten. Odhes bok om det moderna trust- och kartellväsendets är omodern och skulle med fördel kunnat utbytas mod kommittébetänkandet »Organiserad samverkan i svenskt näringsliv», där vissa partier innehålla en generell problemdiskussion. I litteraturlistan har Haberlers konjunkturbok bortfallit, ehuru författaren citerar den i texten och den sedan et år föreligger översatt på svenskt språk (Högkonjunktur och depression). Det är synd att framställningen typografiskt är rätt kompakt, vilket för en inledande lärobok är en väsentlig olägenhet. En jämförelse med Sindings »Sosialökonomisk teori» visar bäst vad man kan vinna genom en mera spatiös uppställning med mellanrubriker, stilblanding o. d.

Bertil Ohlin.

Niels Banke, Jens Toftegaard og K. Vedel-Petersen: DANSK ERHVEHVS LIV. Almindelig Erhvervslære II. Andr. Fr. Høst & Søns Forlag, København 1941. 267 S.

Ved den stærkt omarbejdede 4. Udgave af Almindelig Erhvervslære har man valgt at dele denne i to Bind, saaledes at man nu ogsaa i det Ydre har gennemført den traditionelle Deling mellem en Lærebog i Nationaløkonomi og en anden i Samfundsbeskrivelse, eller som mange vel foretrækker at kalde Faget: Danmarks Statistik. Her skal alene 2. Del, Samfundsbeskrivelsen, omtales. De tre Forfattere har delt Arbejdet mellem sig saaledes, at K. Vedel-Petersen har skrevet om Forsikring og social Lovgivning, Jens Toftegaard om de offentlige Finanser, medens Niels Banke med Bistand af Vagn Præstholm har skrevet Resten, hvilket først og fremmest vil sige Afsnittene om de forskellige Erhverv, Landbrug, Industri o. s. v. Fremgangsmaaden med flere Forfattere har ikke skadet Bogens Enhedspræg; man mærker alene Forfatterskiftet derved, at Niels Bankes yderst knappe Stil, hvor der i hver Sætning affyres en Række facts, afløses af de to andre Forfatters mere bredt beskrivende Fremstilling.

Bogen er en Lærebog, beregnet for studerende ved Handelsskoler etc.; det maa da være rimeligt først og fremmest at omtale dens Egnethed til dette Formaal. Helhedsindtrykket, man faar, er, at Bogen ved sit store, godt udvalgte, meddelende Stof og sine faa Ræsonnementer maa være en meget værdifuld Lærebog for Handelsskoleundervisningen. Bogen opfylder saaledes det, der for Anmelderen staar som det rigtige ved elementære Lærebøger i Samfundsbeskrivelse, at den er skrevet af dygtige Nationaløkonomer, men ikke indeholder Nationaløkonomi i traditionel Forstand. Da Bogen saaledes hovedsageligt meddeler facts, som Eleverne kan tro paa, er det beklageligt, at der et enkelt vigtigt Sted er kommet et Ræsonnement med ind, der i det mindste kan give Anledning til Tvivl. Der tænkes paa S. 261 f., hvor Forfatteren forudsætter, at en forudgaaende Opsparing er nødvendig for Realkapitalens Dannelse, og hvor man af Fremstillingen faar det Indtryk, at det vilde være et Onde, om Skatterne mindskede Opsparingen. Forfatteren har hermed taget Stilling til et af Nutidens stærkest debatterede Spørgsmaal; det forekommer Anmelderen, at det vilde have været mest hensigtsmæssigt i en elementær Lærebog i Samfunds-

dessa kapitel. Att den aktuella speciallitteraturen utnyttjats till en någorlunda enhetlig och sammanhängande framställning får nämligen betraktas såsom en dylik prestation.

Litteraturlistan förefaller något ensidig och är ej lika up to date som texten. Odhes bok om det moderna trust- och kartellväsendets är omodern och skulle med fördel kunnat utbytas mod kommittébetänkandet »Organiserad samverkan i svenskt näringsliv», där vissa partier innehålla en generell problemdiskussion. I litteraturlistan har Haberlers konjunkturbok bortfallit, ehuru författaren citerar den i texten och den sedan et år föreligger översatt på svenskt språk (Högkonjunktur och depression). Det är synd att framställningen typografiskt är rätt kompakt, vilket för en inledande lärobok är en väsentlig olägenhet. En jämförelse med Sindings »Sosialökonomisk teori» visar bäst vad man kan vinna genom en mera spatiös uppställning med mellanrubriker, stilblanding o. d.

Bertil Ohlin.

Niels Banke, Jens Toftegaard og K. Vedel-Petersen: DANSK ERHVEHVS LIV. Almindelig Erhvervslære II. Andr. Fr. Høst & Søns Forlag, København 1941. 267 S.

Ved den stærkt omarbejdede 4. Udgave af Almindelig Erhvervslære har man valgt at dele denne i to Bind, saaledes at man nu ogsaa i det Ydre har gennemført den traditionelle Deling mellem en Lærebog i Nationaløkonomi og en anden i Samfundsbeskrivelse, eller som mange vel foretrækker at kalde Faget: Danmarks Statistik. Her skal alene 2. Del, Samfundsbeskrivelsen, omtales. De tre Forfattere har delt Arbejdet mellem sig saaledes, at K. Vedel-Petersen har skrevet om Forsikring og social Lovgivning, Jens Toftegaard om de offentlige Finanser, medens Niels Banke med Bistand af Vagn Præstholm har skrevet Resten, hvilket først og fremmest vil sige Afsnittene om de forskellige Erhverv, Landbrug, Industri o. s. v. Fremgangsmaaden med flere Forfattere har ikke skadet Bogens Enhedspræg; man mærker alene Forfatterskiftet derved, at Niels Bankes yderst knappe Stil, hvor der i hver Sætning affyres en Række facts, afløses af de to andre Forfatters mere bredt beskrivende Fremstilling.

Bogen er en Lærebog, beregnet for studerende ved Handelsskoler etc.; det maa da være rimeligt først og fremmest at omtale dens Egnethed til dette Formaal. Helhedsindtrykket, man faar, er, at Bogen ved sit store, godt udvalgte, meddelende Stof og sine faa Ræsonnementer maa være en meget værdifuld Lærebog for Handelsskoleundervisningen. Bogen opfylder saaledes det, der for Anmelderen staar som det rigtige ved elementære Lærebøger i Samfundsbeskrivelse, at den er skrevet af dygtige Nationaløkonomer, men ikke indeholder Nationaløkonomi i traditionel Forstand. Da Bogen saaledes hovedsageligt meddeler facts, som Eleverne kan tro paa, er det beklageligt, at der et enkelt vigtigt Sted er kommet et Ræsonnement med ind, der i det mindste kan give Anledning til Tvivl. Der tænkes paa S. 261 f., hvor Forfatteren forudsætter, at en forudgaaende Opsparing er nødvendig for Realkapitalens Dannelse, og hvor man af Fremstillingen faar det Indtryk, at det vilde være et Onde, om Skatterne mindskede Opsparingen. Forfatteren har hermed taget Stilling til et af Nutidens stærkest debatterede Spørgsmaal; det forekommer Anmelderen, at det vilde have været mest hensigtsmæssigt i en elementær Lærebog i Samfunds-

beskrivelse at lade Spørgsmaalet ligge, saa meget mere som dets Behandling ikke er nødvendig for den øvrige Fremstilling. Men det her fremhævede Tilfælde er en Undtagelse, der bekræfter Reglen, at Bogen mere forlanger Tro end Tvivl fra Elevernes Side.

Man savner i Bogen Henvisninger til det anvendte statistiske Materiale, evt. ogsaa til andet Materiale end det anvendte. Saadanne Henvisninger skulde selvfølgelig ikke være Lærestof, men forsaavidt man har det Haab, at de unge Handelsmænd siden engang imellem faar Brug for lidt af, hvad de har lært, maa det være af Betydning, at de har et Sted, der giver dem Oplysning om, hvor de kan finde nye Data. Yderligere maa det i en Bog, der næsten er forældet, naar den udkommer, være en Opgave at meddele Læserne, hvordan de kan føre det meddelte à jour. Det synes i det hele taget at maatte være af større Værdi at bibringe Eleverne en Forstaaelse af den Betydning, man kan tillægge de forskellige statistiske Størrelser, end at lære dem selve Tallenes Størrelse, der jo alligevel hurtigt »kun« er af historisk Interesse. Man savner mange Steder en kort Diskussion af, hvilken Betydning de statistiske Størrelser har, f. Eks. diskuteres Gældsprocenten i Landbruget kun meget lidt; den rummer dog ellers megen Mystik baade i Tæller og Nævner. Ved Landbrugets Forrentningsprocent fortælles det ikke, at den kan ændres alene ved en Ændring i Nævneren, men at Ændringen da har en helt anden reel Betydning, end hvis samme Ændring sker via Tælleren. Der kunde nævnes flere Eksempler. Et enkelt Sted begaar Forfatteren selv nogen Talmystik, idet han sætter Landbrugets Forrentning og Afdragene paa Gælden i Forhold til Overskudseksporten; det forekommer i det mindste Anmelderen meget vanskeligt at forstaa Meningen med denne Størrelse. Bortset fra dette ene Tilfælde maa man iøvrigt bifalde Sammenstillingen af det statistiske Materiale.

Forfatterne har øjensynligt haft det prisværdige Ønske at ville skrive en kort Bog med meget Materiale. Og det er lykkedes dem. Paa et enkelt Punkt synes imidlertid den valgte Afgrænsning noget uhensigtsmæssig. Omtalen af hvert Erhverv indledes med et historisk Afsnit, hvor Erhvervet følges ret langt tilbage i Tiden. Fremstillingen i disse Afsnit maa ifølge Sagens Natur blive saa summariske, at Værdien af dem kan forekomme lidt problematisk; men faar Eleverne ikke Stoffet ad anden Vej, er Afsnittene vel — ligesom et lille statsretligt Afsnit — berettigede ud fra Betragtningen, at ganske lidt er bedre end slet intet. Disse historiske Afsnit anvendes imidlertid ikke alene til at give den historiske »trend«, men indeholder tillige en Konjunkturbeskrivelse. Resultatet er, at f. Eks. Valutahistorien behandles tre Steder i Bogen, hvorved man selvfølgelig faar Gentagelser, og antagelig faar mindre Klarhed, end man vilde faa, om Bogen sluttede med en almindelig Konjunkturbeskrivelse, for saa vidt man mener, at noget saadant overhovedet skal med.

Det falder naturligt at sammenligne Bogen med *Warmings* Bog for de juridiske studerende¹⁾; man maa da fremhæve ikke alene nærværende Bogs større Overskuelighed og mindre »filosofiske« Natur, men tillige, at den, skønt som Helhed mere kortfattet, paa flere Punkter faar mere med af noget, det er nyttigt at faa med. Man kan særligt fremhæve, at en Række af vore største Virksomheder nævnes, og en i al sin Korthed god Beskrivelse af de enkelte industrielle Brancher. Man glæder sig ogsaa over Om-

talene af Erhvervsorganisationerne og over Eksemplerne fra Bedriftsstatistikken, hvor man jo ikke kan bebrejde Forfatteren, at der ikke findes bedre Materiale. Ogsaa et lille Afsnit om Børsvæsenet og om Statsregnskabs Principper maa fremhæves.

I en Bog af denne Art vil der altid være noget, man savner; det maa selvfølgelig bero paa et Skøn, hvad man vil tage med og hvad ikke; men burde der ikke — selv i en saa lille Bog — have været Plads til en Studie af Nationalbankens Regnskab (noget, mange har Brug for, og faa har Forstand paa), lidt Arbejdsløshedsstatistik og navnlig lidt om denne Statistiks Principper, og endelig vilde en Omtale af Udbredelsen af de forskellige Lønssystemer (Akkordløn, Minimalløn, o. s. v.) formodentlig ogsaa have udfyldt et Hul.

Det er altid en Fare ved en Anmeldelse, at Anmelderens Trang til at argumentere mod Forfatterne kommer til at fylde saa meget, at Læseren faar et forkert Indtryk af Anmelderens Opfattelse af det anmeldte. Lad det derfor endnu engang blive slaaet fast, at Bogen er ligesaa indholdsrig som kort, og at den i Anmelderens Øjne er en Bog, der paa fortrinlig Maade maa kunne udfylde sin Opgave.

Kjeld Philip.

¹⁾ Jens Warming: Danske Samfundsproblemer. Kbh. 1934.